

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра агрохімії, ґрунтознавства та землеробства

05-01-68

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проходження переддипломної практики
для здобувачів вищої освіти другого
(магістерського) рівня за спеціальністю
201 «Агрономія» денної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною комісією зі
спеціальності 201 «Агрономія».
Протокол № 1
від 07.09.18 р.

Рівне – 2018

Методичні вказівки до проходження переддипломної практики для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 201 “Агрономія” денної форми навчання / Трушева С. С., Польовий В. М. – Рівне : НУВГП, 2018. – 14 с.

Укладачі: Трушева С. С., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, в. о. завідувача кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства; В.М. Польовий, доктор сільськогосподарських наук, професор.

Відповідальний за випуск: Трушева С. С., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, в. о. завідувача кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства.

ЗМІСТ

	стр.
ВСТУП.....	3
1. Мета та завдання практики.....	3
2. Компетентності, яких повинні набути студенти.....	4
3. Обов’язки і права студента на практиці.....	5
4. Обов’язки керівника практики від кафедри.....	6
5. Функції керівника практики від бази практики.....	6
6. Програма практики.....	7
7. Оформлення документів про переддипломну практику.....	9
8. Вимоги до змісту і оформлення звіту по практиці.....	9
9. Підведення підсумків практики.....	11
Методичне забезпечення	12
Рекомендована література	12
Додаток	14

© С. С. Трушева,
Польовий В.М., 2018
© НУВГП, 2018

ВСТУП

Переддипломну практику проходять здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня 5-го та 6-го курсів спеціальності 201 «Агрономія» після вивчення всіх нормативних та спеціалізованих навчальних дисциплін, що формують майбутнього фахівця з агрохімії та ґрунтознавства.

Переддипломна практика – це пошуково-дослідна робота, що виконується на основі добору науково-теоретичного та аналітичного матеріалу, його опрацювання і логічно обґрунтованого викладу в магістерській роботі.

Переддипломна практика проводиться в строки, встановлені затвердженням на конкретний навчальний рік графіком навчального процесу, і являє собою складову частину навчально-виховного процесу, є важливою формою підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Тривалість переддипломної практики:

- для студентів освітньо-професійного рівня підготовки (термін навчання 1 рік 4 місяці) – 8 тижнів;
- для студентів освітньо-наукового рівня підготовки (термін навчання 1 рік 9 місяців) – 15 тижнів.

1. Мета та завдання практики

Мета проведення переддипломної практики:

- закріплення теоретичних знань, здобутих студентами в процесі вивчення нормативних і спеціалізованих навчальних дисциплін в галузі агрономії;
- набуття практичних навичок та умінь з практичного вирішення проблем, пов'язаних з відтворенням та збереженням ґрунтової родючості; підвищенням продуктивності сільськогосподарських культур та якості продукції; охороною навколишнього природного середовища.

Завдання переддипломної практики:

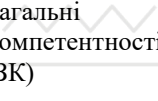
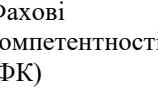
- сформувати у студентів навички організації та здійснення науково-дослідної роботи;
- зібрати вихідні дані для написання магістерської роботи;
- сприяти формуванню у студентів аналітичного мислення;

- підвищити освітньо-професійний рівень студентів;
- формування навичок аналізу наукової літератури;
- опанування загальнонауковими та емпіричними методами наукових досліджень;
- формування навичок узагальнення і систематизації науково-аналітичного матеріалу;
- оволодіння методами статистичної обробки результатів наукових досліджень;
- написання звіту з переддипломної практики.

2. Компетентності, яких повинні набути студенти

Під час проходження переддипломної практики студенти мають набути наступні компетентності:

Інтегральна компетентність 	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері агрономії при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК) 	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу; ЗК3. Здатність до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу. ЗК4. Здатність до комунікації в усній і письмовій формах на державній та іноземних мовах для вирішення завдань професійної діяльності.
Фахові компетентності (ФК) 	ФК1. Готовність до комунікації в усній та письмовій формах на державній мові України, а також іноземній мові в межах вирішення завдань професійної діяльності. ФК3. Здатність розуміти сутність сучасних проблем агрономії, науково-технічну політику в межах виробництва екологічно-безпечної продукції рослинництва. ФК4. Володіння методами оцінки стану агрофітоценозів та прийомами корегування технології виробництва сільськогосподарських культур з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов зони.

	<p>ФК6. Уміння дати оцінку придатності земель для вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням виробництва якісної продукції.</p> <p>ФК7. Уміння використовувати результати наукових досліджень щодо забезпечення інтенсивних та інших технологій, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технологій вирощування сільськогосподарських культур.</p> <p>ФК8. Здатність обґрунтовувати завдання досліджень, обирати методи експериментальної роботи, інтерпретувати та представляти результати наукових експериментів, впроваджувати їх у виробництво.</p> <p>ФК9. Здатність самостійно організувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів аналізу ґрунтових та рослинних зразків.</p> <p>ФК10. Уміння розробити практичні рекомендації з використання результатів наукових досліджень.</p> <p>ФК11. Уміння представити результати звітів, рефератів, публікацій та публічних обговорень.</p>
---	---

3. Обов'язки і права студента на практиці

Студент зобов'язаний:

- до початку практики одержати на кафедрі направлення на практику, її програму, пройти інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- своєчасно прибути на практику, пройти виробничий інструктаж, вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства, його графіка роботи;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- своєчасно скласти звіт про виконання програми та індивідуального завдання з практики за встановленою формою і захистити його на кафедрі.

Студент має право:

- до початку практики одержати на кафедрі консультації щодо оформлення всіх супровідних документів;
- отримувати необхідні консультації та інформацію для виконання програми практики;
- призначатись на вакантні посади працівників об'єкта практики;
- пропонувати об'єкт проходження переддипломної практики.

4. Обов'язки керівника практики від кафедри

Керівник практики від кафедри зобов'язаний:

- провести інструктаж зі студентами про порядок проходження практики;
- забезпечити студентів необхідними документами (направлення, програма, календарний план тощо);
- консультувати студентів з питань збирання й підготовки матеріалів для написання магістерської роботи, підготовки звіту про проходження практики;
- у тісному контакті з керівником від бази практики забезпечити високу якість її проходження згідно з програмою;
- сприяти забезпеченню нормальних умов праці і побуту студентів та проведенню з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;
- брати участь в роботі комісії по захисту звітів про практику.

5. Функції керівника практики від бази практики

У період виконання покладених на нього функцій керівник практики від підприємства:

- забезпечує проведення інструктажу студентів з правил охорони праці й техніки безпеки;
- допомагає студентам у збиранні інформації для виконання магістерської роботи та підготовки звіту про практику;

- здійснює методичне керівництво і надає допомогу студентам при виконанні відповідних розрахунків, проведенні спостережень тощо;
- контролює роботу студентів і дотримання ними трудової дисципліни;
- періодично перевіряє стан виконання студентами програми практики;
- розглядає та оцінює звіти студентів про проходження практики.

6. Програма практики

1. Прибуття до місця проходження практики. Інструктаж з охорони праці й техніки безпеки на виробництві.

2. Формулювання теми дослідження, обґрунтування її актуальності, визначення ступеня вивченості теми. Слід ознайомитись з науковою літературою з тематики досліджень, зробити аналіз прочитаного з тим, щоб наголосити на основних аспектах тематики, які потребують більш детального вивчення. Для цього потрібно опрацювати не менше 10 – 20 літературних джерел (за останні 5 років).

3. Студентам, які проходять практику **в науково-дослідних установах** необхідно зібрати наступний матеріал:

- ❖ відомості про схему досліджу: кількість варіантів, повторність, способи розміщення варіантів по дослідних ділянках, площа дослідної ділянки, площа облікової ділянки, загальна площа під дослідом. Методики виконання досліджень.

- ❖ виконання необхідних спостережень, аналізів та обліків.

Основний документ, що засвідчує факт проведення запланованих досліджень – польовий журнал. У журнал записують дату проведення аналізу чи спостереження, його назву, отримані показники.

Орієнтовний зміст спостережень:

- характеристика погодних умов в роки досліджень та середні багаторічні показники;

- характеристика ґрунту (тип ґрунту, будова профілю, агрохімічна характеристика);

- фітосанітарний стан посівів (пошкодження сходів шкідниками та хворобами, щільність та ступінь враження сходів, кількість та видовий склад бур'янів);

- фенологічні спостереження (густота сходів рослин, густота рослин за фазами вегетації);

- біологічна врожайність основної та побічної продукції;

- показники якості продукції.

❖ узагальнення результатів досліджень та їх аналіз, статистична обробка результатів. Розрахунок економічної або енергетичної ефективності.

4. Студентам, які проходять практику на базі **сільськогосподарських підприємств** різної форми власності необхідно зібрати наступний матеріал:

- географічне розташування підприємства, юридична адреса, керівник підприємства, спеціалізація, організаційна структура господарства, землеволодіння (приватна власність, оренда тощо), структура сільгоспугідь, урожайність сільськогосподарських культур за останні 3 роки, загальна характеристика системи землеробства в господарстві, запроваджені сівозміни, система удобрення в сівозмінах, система обробітку ґрунту, наявна сільськогосподарська техніка, система захисту рослин у сівозмінах. Технологічні карти вирощуваних культур у господарстві. Первинна переробка і зберігання продукції.

Якщо в господарстві розвинене тваринництво: поголів'я худоби, види та групи тварин, способи утримання худоби, забезпеченість кормами.

Результати ґрунтового обстеження господарства. Також необхідні картографічні матеріали: ґрунтова карта, картограми вмісту гумусу, поживних елементів, кислотності, забруднення важкими металами, залишками пестицидів, радіонуклідами тощо.

Економічні показники діяльності підприємства (рентабельність, собівартість продукції тощо) за останні 3 роки.

7. Оформлення документів про переддипломну практику

У *триденний термін* по завершенні практики керівнику практики від НУВГП подається звітна документація:

- звіт, підписаний керівником від бази практики, завірений печаткою.
- підписане та завірене печатками (прибув, вибув) направлення на практику, що вшивається в звіт.

8. Вимоги до змісту і оформлення звіту по практиці

У звіт включаються титульний аркуш (Додаток 1), направлення на практику, зміст, де зазначаються назви всіх розділів і підрозділів звіту; основна частина; список використаних літературних джерел; додатки (за бажанням: фото, схеми, статистична звітність тощо).

Основна частина звіту ділиться на розділи, перелік і послідовність яких визначається змістом програми практики. Загальний обсяг звіту не регламентується.

Звіт про практику оформляється державною мовою на стандартних аркушах формату А4 від руки або на комп'ютері. Поля: ліве - 25 мм, праве - 10 мм, верхнє і нижнє - 15 мм.

Нумерація сторінок звіту повинна бути наскрізною, перша сторінка - титульний аркуш, на ньому номер сторінки не ставиться. Якщо у звіті є рисунки і таблиці на окремих сторінках, а також додатки - їх необхідно включити в наскрізну нумерацію.

Всі ілюстрації звіту, крім таблиць, позначаються «Рис.» і нумеруються послідовно арабськими цифрами в межах розділу. *Наприклад*, «Рис. 1.2. Схема організаційної структури підприємства». Підписи виконуються під ілюстрацією.

Кожна таблиця має тематичний заголовок, що відбиває її зміст. Таблиці нумеруються аналогічно нумерації рисунків. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку над нею пишуть «продовження табл. 2.1».

Ілюстрації і таблиці розміщують так, щоб їх можна було розглядати без обертання сторінки, або з обертанням за

годинниковою стрілкою, і розміщують після першого посилання на них у тексті. При посиланні на таблицю вказують її номер і слово «таблиця» у скороченому вигляді, *наприклад*, табл. 1.2.

Кожну ілюстрацію, що міститься у звіті, необхідно супроводжувати коротким аналізом змісту і висновками. Кількість ілюстрацій визначається змістом звіту і повинна бути достатньою для того, щоб надати тексту ясність і конкретність.

Формули нумеруються арабськими цифрами. Порядковий їх номер зазначається у круглих дужках праворуч від формули.

У додатках наводяться форми статистичної звітності, допоміжні матеріали (проміжні математичні розрахунки, ілюстрації допоміжного характеру тощо). Кожний додаток починається з нової сторінки. В правому верхньому куті пишеться слово «Додаток». Він повинен мати тематичний заголовок. Якщо у звіті є два і більше додатків, їх послідовно нумерують арабськими цифрами (без знаку «№»), *наприклад*, Додаток 1.

Список літературних джерел оформлюється згідно ДСТУ 8302:2015.

СТРУКТУРА ЗВІТУ

ВСТУП (актуальність теми досліджень, мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження, практична значимість, наукова новизна).

1. ПРИРОДНО-ЕКОЛОГІЧНА ТА ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОСПОДАРСТВА (УСТАНОВИ).

1.1. Місце розташування господарства, зв'язок з адміністративними центрами, пунктами реалізації продукції.

1.2. Біокліматичні ресурси господарства.

1.2.1 Клімат господарства (тип клімату, описати теплові ресурси, суми активних температур, указати надходження ФАР, показники зволоження території за ГТК, річну суму опадів, розподіл опадів за вегетаційними сезонами, характер рослинності. Дати агрономічну оцінку погодно-кліматичних умов. Для висвітлення питань використовуються матеріали найближчої до господарства метеорологічної станції або беруться з агрометеорологічних довідників).

1.2.2. Рельєф місцевості (дуже стисло, основне).

1.2.3. Ґрунтові умови (типи і відміни ґрунтів, структура ґрунтового покриву, агрофізична та агрохімічна характеристики ґрунтів, оцінка родючості ґрунту в балах, відповідність їх вимогам вирощуваних у господарстві культур). Можна навести будову ґрунтових профілів (1-2).

1.3 Загальна економічна характеристика господарства (загальна площа господарства, сільськогосподарських угідь, величина валової продукції, трудові ресурси, основні засоби виробництва, спеціалізація господарства, форми організації праці, система оплати праці тощо).

1.3. Схема досліду (для тих, хто пише по досліді).

1.4. Методика досліджень (для тих, хто пише по досліді).

2. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРСТВА (для тих, хто пише по господарству).

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ (для тих, хто пише по досліді).

ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ (для тих, хто пише по досліді).

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ГОСПОДАРСТВУ (виявлені недоліки в прийомах вирощування культур і одержання продукції за існуючою технологією).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ (до 15-20). Обов'язкова нормативна література (закони, кодекси тощо).

9. Підбиття підсумків практики

Оформлений звіт студент подає на перевірку керівникові практики від підприємства, який знайомиться зі звітом, підписує його на титульному аркуші (за умови позитивної оцінки).

В останній день практики звіт реєструється на випусковій кафедрі та подається студентом керівникові від кафедри для перевірки. У випадку наявності суттєвих відхилень від вимог щодо змісту й оформлення звіту, він повертається на доопрацювання.

Захист звіту приймає комісія, яку призначає завідувач кафедри з числа викладачів з обов'язковим включенням до неї керівника практики від кафедри.

Диференційований залік виставляється на підставі якості виконання програми практики, оформлення звіту та відповідей студента під час захисту. Отримані бали фіксуються на титульному аркуші звіту, у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці студента та враховуються при призначенні стипендії нарівні з іншими навчальними дисциплінами навчального процесу.

Студентові, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надане право проходження переддипломної практики повторно. Після захисту звіт про практику здається на випускаючу кафедру.

Методичне забезпечення

1. Трушева С. С., Олійник О. О. Методичні вказівки до виконання випускної кваліфікаційної роботи здобувачами магістерського рівня вищої освіти спеціальності 201 “Агрономія”– Рівне: НУВГП, 2017.
URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6293>
2. Трушева С. С., Польовий В. М. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни “Система застосування добрив” студентами спеціальності 201 “Агрономія” денної форми навчання. – Рівне: НУВГП, 2017. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6703>

Рекомендована література

1. Городній М. М. Агрохімія: підручник. Київ: Арістей, 2008. 936 с.
2. Дідора В.Г., Смаглій О.Ф., Ермантраут Е.Р. Методика наукових досліджень в агрономії: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 264 с.
3. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта: учебник. Москва: Агропромиздат, 1985. 351 с.
4. Лісовал А.П. Методи агрохімічних досліджень: навч. посіб. Київ: НАУ, 2001. 247 с.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

5. Лісовал А.П., Макаренко В.М., Кравченко С.М. Система застосування добрив: підручник. Київ: Вища школа, 2002. 317 с.
6. Мойсейченко В.Ф., Єщенко В.О. Основи наукових досліджень в агрономії: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2004. 333 с.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут агроєкології та землеустрою
Кафедра агрохімії, ґрунтознавства та землеробства

ЗВІТ

з переддипломної практики

В _____

/ повна назва організації, підприємства, установи /

Виконав (ла): студент (ка) АГР-51м

Прізвище, ініціали студента

Керівник від бази практики:

посада, прізвище, ініціали

_____ «__» ____ 20__ р.

підпис

МП

Керівник практики від НУВГП:

Посада, прізвище, ініціали

_____ «__» ____ 20__ р.

підпис

Рівне – 20____